

Posílit pozici a podpořit mladé vědce: Jaké jsou priority místopředsedů AV ČR?

11.8.2025 - Luděk Svoboda, Zuzana Dupalová | Akademie věd České republiky

Na březnovém zasedání Akademického sněmu AV ČR se rozhodlo o složení Akademické rady AV ČR, v dubnu si její členové rozdělili agendu. Svůj místopředsednický post obhájili Ilona Müllerová, která tak pokračuje mimo jiné v koordinaci věd o neživé přírodě, a Ondřej Beránek, jenž má už po druhé volební období na starosti pracoviště humanitní a společenskovědná. Miroslava Anděrová se stala novou místopředsedkyní pro vědy o živé přírodě a chemických věd. Jak chtějí například zlepšit komunikaci vedení s pracovišti?

Ilona Müllerová

Jaké aktivity z předešlého období chcete rozvíjet?

Měla jsem na starosti především koordinaci koncepce vědní oblasti o neživé přírodě a řešení vědecko-organizačních záležitostí na jejích pracovištích. Dále jsem se zabývala koordinací spolupráce s komerční sférou a transferu znalostí a technologií do aplikační sféry. Transfer v tomto období získal velkou podporu vedení Akademie věd a došlo k rozvoji Centra transferu technologií – CETAV, spustili jsme například program PRAK. Získali jsme tak cenné zkušenosti a znalosti, jak transfer dále rozvíjet. Máme rovněž velmi silnou základnu transférářů na pracovištích, kteří s odborníky z CETAV spolupracují. Ve všech těchto aktivitách bych ráda pokračovala. Výborným podkladem pro další směřování budou závěry hodnocení pracovišť za období 2020–2024.

Jakým způsobem chcete rozvíjet transfer znalostí a technologií?

Rádi bychom více spolupracovali s relevantními poskytovateli, jimiž jsou především Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo dopravy, Technologická agentura ČR a další, kteří podporují spolupráci s průmyslem či přímo transfer. K tomu zakládáme Radu pro inovace a transfer znalostí složenou z představitelů jednotlivých poskytovatelů. Bude poradním orgánem Akademické rady, podobně jako Kolegium pro inovace a transfer znalostí, kde budou zastoupena téměř všechna pracoviště. Plánujeme se také soustředit na správu duševního vlastnictví a vytvořit nový metodický pokyn, je třeba posílit i spolupráci s investory. Chceme pracovat i na profesním rozvoji vědců směrem k transferovým aktivitám a zdokonalovat jejich schopnosti komunikovat vědecké výsledky.

Jak by Akademie věd mohla cíleněji podporovat mladé vědce a vědkyně?

Máme mnoho finančních titulů pro podporu mladých vědců. Finanční prostředky hrají v jejich podpoře samozřejmě silnou roli, ale další důležitou úlohu má každodenní spolupráce a oceňování byt jen dílčích výsledků. Jsem přesvědčena, že kromě peněz jim musíme nabídnout i svůj čas. Měli bychom je vést k tomu, aby uměli své výsledky dobře prezentovat akademické i aplikační sféře.

Kde vidíte prostor pro zlepšení v komunikaci mezi vedením Akademie věd a pracovišti?

Tuto otázku si kladu docela často. Ráda bych s pracovišti více komunikovala, na druhou stranu jim nechci brát čas, který mají vymezený na už tak obtížnou práci, jež je ve většině z nich navíc zkomplikovaná vysokou mírou účelového financování. I tak se chystám hovořit s řediteli a předsedy Rad pracovišť o tom, zda a jak komunikaci zlepšit.

Jak konkrétně by měla Akademie věd posilovat své postavení v systému vědní politiky?

Za stěžejní považuji komunikaci na všech úrovních a vysvětlování role Akademie a jejich ústavů. Musíme více upozorňovat na naše vědecké výsledky, které jsou v porovnání s jinými významnými evropskými institucemi srovnatelné či dokonce lepší. Měli bychom také poukazovat na intenzivní

spolupráci s vysokými školami a aplikačními partnery či zvát jednotlivé aktéry na pracoviště.

Miroslava Anděrová

Jaké jsou vaše priority v roli místopředsedkyně pro druhou vědní oblast? Co byste chtěla změnit?

Mou hlavní prioritou je posílit mezinárodní konkurenceschopnost ústavů a týmů druhé vědní oblasti. Zahrnuje to podporu excelentního výzkumu, posilování spolupráce mezi chemickými a biologickými disciplínami, na jejichž rozhraní vzniká mnoho inovativních směrů – například v biotechnologiích, bioinformatice nebo medicíně. Ráda bych také zlepšila systém interního financování – více jej směřovala na podporu kvalitních týmů a mladých perspektivních vědců a flexibilnější reakci na nové výzkumné výzvy. Chtěla bych také implementovat programy pro mentorství a další vzdělávání, aby se zajistilo, že mladí vědci budou mít příležitosti k profesnímu růstu.

Jakým způsobem chcete rozvíjet transfer znalostí a technologií ve vaší vědní oblasti?

Ve druhé vědní oblasti vnímám velký potenciál, ale také rezervy – především v biomedicíně výzkumu. Z mého pohledu je třeba posílit odborné zázemí – od právní podpory po aplikační platformy, které propojí ústavy, univerzity, klinická pracoviště a biotechnologické firmy, případně průmysl. Ráda bych sestavila tým složený ze zástupců biotechnologických firem, ústavů, klinických pracovišť, kteří by pomohli identifikovat směry a výstupy aplikovaného výzkumu například v biomedicíně, medicíně nebo environmentálních technologiích. Organizovat chci i akce zaměřené na výměnu zkušeností mezi výzkumníky a odborníky z praxe, například symposia na téma převodu preklinických výsledků do klinické praxe. Ráda bych podpořila vznik inovačního centra zaměřeného na biomedicínu, která by kombinovala výzkum s technologickým transferem. Zajistili bychom tak rychlejší aplikaci výsledků výzkumu v klinické praxi.

Jak by Akademie věd mohla cíleněji podporovat mladé vědce a vědkyně?

Bez mladých talentovaných vědců a vědkyň nebudou ústavy Akademie věd dlouhodobě konkurenceschopné. Mladí vědci potřebují jasnou perspektivu – tedy kariérní strukturu – vedení Akademie věd by tak mělo podporovat stabilní postdoktorandské pozice, systém návratových grantů. Neméně důležitý by měl být i mentoring. Pokud dojde k výraznějšímu zlepšení rozpočtu, tak by Akademie věd měla podporovat formou grantů i nově vznikající týmy excelentních mladých vědců a vědkyň.

V čem vidíte prostor pro zlepšení v komunikaci mezi vedením Akademie věd a pracovišti?

Zvýšení obousměrné komunikace je zásadní. Pracoviště potřebují nejen jasné a včasné informace o strategických rozhodnutích vedení Akademie věd, ale také mít možnost se do nich aktivně zapojovat v průběhu jejich přípravy a utváření. Pravidelný dialog vedení Akademie věd s řediteli ústavů nad konkrétními tématy by vytvořily prostor pro sdílení dobré praxe a identifikaci i řešení mnoha problémů. Pracoviště kromě toho potřebují výraznější podporu například v implementaci kybernetické bezpečnosti na základě směrnice NIS 2 nebo při zavádění elektronické spisové služby, která již musí mít „Národní standard“.

Jak konkrétně by měla Akademie věd posilovat své postavení v systému vědní politiky?

Měla by aktivně komunikovat s ministerstvy, vládou i veřejností i být aktivnější v připomínkování legislativy a strategických dokumentů. Měla by přinášet argumenty podložené výzkumem a být v roli respektovaného partnera při řešení společenských výzev a spolupracovat s vládními institucemi na vytváření politik zaměřených na podporu výzkumu v důležitých oblastech života společnosti. Hlavně by měla posílit i své zastoupení v poradních orgánech vlády a agentur i rozvíjet strategické aliance s univerzitami a profesními svazy.

Ondřej Beránek

Jednou z důležitých aktivit z konce vašeho předchozího funkčního období byla koncepce transferu znalostí třetí vědní oblasti. Jak ji chcete rozvíjet? Co mohou v tomto směru společenskovědní pracoviště od vedení AV ČR očekávat?

Plánů na rozvoj transferu znalostí v sociálních a humanitních vědách máme mnoho: od série policy paperů – první byl mimochodem představen nedávno – zacílené aktivity do oblasti vzdělávání až po hlubší komunikaci s vládními orgány, typicky Odborem vládního analytického útvaru při Úřadu vlády, s cílem podílet se na zlepšování tvorby veřejných politik. Do portfolia aktivit by mělo patřit třeba i intenzivnější vyjadřování se v rámci veřejných konzultací Evropské komise. Tyto a další aktivity by nám měl pomoci realizovat koordinátor Science4Policy, o němž se v koncepci hovoří a jehož pozici usilujeme zřídit. Pracoviště Akademie věd, pochopitelně nejen ze společensko-vědních a humanitních disciplín, tak mohou v této své činnosti očekávat stabilní podporu a motivaci.

Jak by Akademie věd mohla cíleněji podporovat mladé vědce a vědkyně?

Podpora mladých vědkyň a vědců je samozřejmě klíčovou otázkou. Musí k ní být přistupováno systematicky, a to jak na úrovni jednotlivých ústavů, tak i na úrovni Akademické rady. Za Akademickou radu se snažíme ústavům jejich pozici maximálně ulehčit. Vlajkovou lodí je zejména Program podpory perspektivních lidských zdrojů, kde jsme v minulosti již zvedli výši dotací na jednotlivá místa. Pokud k tomu bude prostor, doufám, že v tom budeme pokračovat. Vedle nezbytných financí je ale stejně důležité budování kvalitní akademické kultury, která obsahuje transparentnost procesů, kulturu důvěry, mentorské programy či možnosti kariérního rozvoje. Zde máme jako Akademická rada omezenější pole působnosti, nicméně i zde chceme prověřit možnosti, jak bychom mohli ústavům výrazněji pomoci.

V čem vidíte prostor pro zlepšení v komunikaci mezi vedením Akademie věd a pracovišti?

Vnitřní komunikace je naprosto zásadní pro budování důvěry a sounáležitosti jednotlivých pracovníků i ústavů s AV jako společenstvím vzájemně se podporujících a solidárních vědeckých pracovišť. Rád bych, abychom v budoucnosti více vtáhli do vnitřní komunikace vedle ředitelů i Rady institucí a vytvořili tak funkční komunikační kanály, které jsou nezbytné pro přípravu strategických dokumentů i adaptaci jednotlivých pracovišť na dynamicky se měnící prostředí – například v oblasti právních předpisů v oblasti vědy a výzkumu, budoucnosti financování vědy na úrovni EU a tak podobně.

Jak konkrétně by měla Akademie věd posilovat své postavení v systému vědní politiky?

To, že musíme intenzivněji a proaktivně budovat naše vztahy s partnery v systému vědy a výzkumu i s politickou sférou, je bez debat. Na úrovni vládních orgánů či v rámci vědecké diplomacie musíme systematicky komunikovat s relevantními ministerstvy a nabízet expertizu našich pracovišť. Z toho důvodu jsme si také v nové Akademické radě do svých „agend“ rozdělili spolupráci s klíčovými ministerstvy. Vedení Akademie věd má také snahu podílet se více na spoluvytváření výzkumných priorit Česka.

Samostatnou oblastí je vznik relevantní legislativy, kde vidím prostor pro výrazně aktivnější přístup. Akademie věd by do budoucna měla více nastolovat vlastní agendu, mít připravené vlastní cíle, ke kterým se chce dostat, a promýšlet strategie, jak toho dosáhnout. Co se týče univerzit, novela vysokoškolského zákona přináší mnoho příležitostí – stejně jako bariér, které je třeba společně překonat. A podobně intenzivně se musíme věnovat i mezinárodnímu, zejména evropskému prostoru, především s našimi přirozenými partnery v rámci neuniverzitního výzkumu, jako jsou Společnost Maxe Plancka nebo Národní výzkumné centrum CNRS. Spolu s nimi jsme dokladem, že tento druh výzkumu má své nedílné místo v systému vědy, přináší reputaci a společenský prospěch.

Text: Luděk Svoboda a Zuzana Dupalová, Divize vnějších vztahů SSČ AV ČR

Foto: Pavlína Jáchimová, Jana Plavec, Divize vnějších vztahů SSČ AV ČR

Text a fotografie jsou uvolněny pod svobodnou licencí Creative Commons.

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Posilit-pozici-a-podporit-mlade-vedce-Jake-jsou-priority-mistop-redsedu-AV-CR-00001>